

Beste mensen,

Deze middag is georganiseerd door een voorbereidingsgroep bestaande uit Humanistisch Verbond afdeling Amsterdam/Amstelland, afdeling Haaglanden, Felix Meritis en Peter Verschoor en Hella Rottenberg. Met name de laatsten bedank ik bij voorbaat voor hun niet aflatende scherpzinnigheid, en praktische ondersteuning. Felix Meritis wordt vetegenwoordigd door Steve Austin. Dank voor je aanwezigheid en gastheerschap..

Humanisten zijn eigenwijze mensen die zeggen: Mij hoeft je van Hogerhand niet te vertellen hoe ik moet leven dat maak ik zelf wel uit.

Oftewel humanisten geloven nog in zichzelf als sturende kracht in dit leven.

Dat wordt ook wel met een ander woord autonomie genoemd.

En als je zelfbepaling en dus ook verantwoordelijkheid belangrijk vindt voor jezelf maar ook voor anderen dan vindt je dat er dan ook ruimte moet zijn om richting aan je eigen leven te geven.

Je moet kunnen leren van je fouten, je moet kunnen vallen en opstaan en daartoe de ruimte zowel fysiek als psychisch en sociaal krijgen.

Isaiah Berlin zegt het zo, dat mensen zich voortdurend in een spontane interactie met hun omgeving naar iets nieuws en unieks ontwikkelen, dat dit vermogen om zelfstandig te kiezen en zich te ontplooiën het wezenskenmerk van mensen is en dat mensen juist om die reden een begrensde privé domein nodig hebben waarbinnen zij vrij van interventie van anderen datgene kunnen doen wat zij verkiezen. En hierbij moet vooral worden gedacht aan een verdedigingswal tegen ingrijpen van de staat. Hij noemt dat dan de zogenoemde negatieve vrijheid.

Veel fundamentele rechten en vrijheden zijn ook in die zin geformuleerd nl als recht op privacy, persoonlijke levenssfeer, zie bv artikel 8 EVRM: Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie en gezinsleven zijn woning en zijn correspondentie.

Of onze eigen Grondwet in art 10 en 11 recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en het recht op onaantastbaarheid van het eigen lichaam als voorbeelden. De Universele Verklaring van de rechten van de mens zegt in artikel 6: Een ieder heeft waar hij zich ook bevindt het recht als persoon erkend te worden voor de wet. En artikel 3: Een ieder heeft recht op leven, vrijheid en onschendbaarheid van zijn persoon.

Het Humanistisch Verbond zegt er in een beginselverklaring genoemd eigentijds humanisme over:

De mogelijkheid om zonder inmenging en controle een eigen levenspad uit te stippelen mag niet zonder meer worden ingeperkt, ook niet als technologische mogelijkheden dit toestaan. Persoonlijke gegevens behoren in eerste en laatste instantie de persoon zelf toe.

Maar hoe eigentijds is dat humanisme nu?

Wie gelooft er anno 2009 in zichzelf als sturende kracht?

Zijn we niet een stel genen, of chemische processen geworden of is alles niet toeval of puur en alleen voortplantingsdrift?

En hoe zit het met de concurrentie met de techniek en moderne apparatuur zoals computers, dna douches interactieve camera's, RFID chips etc?

Zijn we niet geworden tot software naast de zgn hardware van de techniek, is onze complexe zich ontwikkelende en veranderende identiteit niet software naast de zgn keuharde gegevens van databestanden? Hoe zit het met het vertrouwen in onszelf in

onze eigen kracht en invloed. Gaat het om “yes we can of yes we scan?”, Dit motto is van Peter Verschoor.

In het kader van dit Symposium werd ik geïnterviewd door een aardige jonge vrouw van radio Amsterdam die me vroeg, maar wij als mensen kunnen toch niet op tegen al die techniek die wordt ingezet bij de bestrijding van criminaliteit en terrorisme.

Kan één mens, kunnen mensen die de ander aanspreken op hun gedrag camera's en andere apparatuur vervangen?

Ja, nog sterker, een onderzoek van de VU laat zien dat burgers zelf meer vermogen dan al die technieken bij elkaar. De overheid moet af van de neiging projecten over te nemen en ze moet de burgers veel meer vertrouwen in plaats van ze te betuttelen, te controleren en hard te willen optreden, aldus het rapport van Van Caem projectleider. Micha de Winter hoogleraar maatschappelijke opvoedingsvraagstukken heeft het over de fuik van de goede bedoelingen. Waarom worden voor breed gedragen goede bedoelingen zo vaak interventies ingezet die het realiseren daarvan juist belemmeren.?

Maar ook dat is niet zo nieuw. De Commissie Roethof in 1984 wees al op het belang van het persoonlijk aanspreken en het persoonlijk toezicht.

Ook Frans Denkers politiepsycholoog hier ter stede schreef over dat belang..

Jos van der Lans zegt in Ontregelen: De afwezigheid van een relationele betrekking tussen burgers en overheidsdienaren of professionals is de bron van mislukking in de publieke sector. In een boek: recht doen aan de buurt heb ik in 2000 gewezen op het belang van een zgn personalistische benadering.

Maar wat je ziet is dat hoe meer we vertechnologiseren en ontmenselijken in de bestrijding van criminaliteit en terrorisme hoe onmenselijker de samenleving wordt.

En hoe minder mensen durven te vertrouwen op hun eigen gevoel en ook kracht.

Wat dat betreft lijken we inmiddels een koekje van eigen deeg te krijgen.

Maar er zijn vandaag meer stellingen te verdedigen bv: hoe gedigitaliseerder de samenleving hoe vaker ik me moet verantwoorden dat ik ik ben dwz dat mijn fysieke ik samenvalt met mijn digitale ik en te maken krijg met een giga bureaucratische rompslomp. Dat geldt met name als ik diensten vraag van de overheid. Een voorbeeld: mijn vriendin verhuisde van het ene stadsdeel naar het andere en had daarvoor een parkeervergunning nodig die moest worden overgeschreven. Het kostte haar 6 weken en 600 euro om dat gedaan te krijgen.

Ze moest een officieele brief halen bij het andere stadsdeel dat er zeker twee weken over zou doen om die brief te produceren. Ik bespaar u verdere details.

Maar ook als ik het ziekenhuis eenmalig bezoek moet ik me niet alleen met mijn Ohrapas maar ook met mijn ID pas identificeren etc.

Omgekeerd moet ik bewijzen dat ik niet de digitale ik ben, de digitale selectie van mijn ik als die voor mij incriminerend is. Ook in geval van identiteitsfraude. Een ander kan ermet mijn identiteit vandoor zijn en delicten plegen in mijn naam.

In beide gevallen gelooft men de harde gegevens van de computer en beziet mijn persoon en mijn lichaam met argwaan

Registratie en controledrift heeft te maken met de utopie van de totale zichtbaarheid zoals Willem Schinkel dat formuleert.

We willen alles in kaart kunnen brengen zodat we geen verrassingen overhouden.

Ik citeer Jan Swinkels psychiater en bijzonder hoogleraar richtlijnontwikkeling in de gezondheidszorg bedenker van de DBC's: Diagnose behandel combinaties als controlemiddel in de geestelijke gezondheidszorg. In de somatiek waren ze er al. Ik vind dat op den duur iedere burger in de database zou moeten kunnen. Zo kun je bv vergelijken hoeveel baarmoeders er respectievelijk in Groningen en Twente zijn

verwijderd. En op de vraag Voorziet u geen problemen met centrale registratie van zoveel persoonlijke informatie? Als je niet geregistreerd wil worden ga je toch in een ander land wonen?

Maar de vraag is wel of de heer Swinkels zelf graag in zo'n systeem wil zitten met zijn gegevens

De verantwoordelijke voor Google wou zelf niet gegoogled worden, een groot aantal artsen wil niet in het elektronisch patientendossier en het lijkt erop of privacy een dure zaak gaat worden.

Als je niet geregistreerd wilt worden moet je er veel energie en geld tegen aangooien dat in elk geval, zwarte flapjes over de toonbank bij de therapeut? We zien zelfs een tendens richting criminalisering van degenen die zich verzetten tegen de utopie van de totale zichtbaarheid, zoals therapeuten die geen vertrouwelijke patientengegevens willen afstaan en zich daardoor schuldig maken aan een economisch delict.

Terwijl wij als humanisten ons druk maken over het dikke ik, is het steeds meer de vraag of we wel een ik hebben en welk ik je dan bedoelt, een gecopieerd in partjes gedeeld en geselecteerd ik waar ik dwz waarvan ik nog steeds denk dat het ik is geen zicht op heb?

In hoeverre is de eigen identiteit, het ik, een illusie of moet je spreken van identity management, nl hoe iemand definieert waqt wel of nie bekend is van hem of haar in een bepaald systeem en hoe dat zich verhoudt tot de definitie van de eigenaar van dat systeem. Kunt u he tnog volgen? Maar dan is zelfsturing een illusie evenals persoonlijke levenssfeer.

We staan voor een belangrijke keuze:

We kunnen twee kanten op: We schaffen het idee van ;één ik af, het individu evenals individuele vrijheid en dus ook persoonlijke levenssfeer is achterhaald, hup weg ermee. Citaat: "Vroeger dachten we dat iedereen uniek was. Nu weten we dat we voor het overgrote deel allemaal hetzelfde zijn. Identiteit is een semi unieke en kopieerbare set gegevens, aldus de gedachten van de hoofdpersoon uit Cel van Charles den Tex) We zijn ook gewoon entiteiten met een fysieke en een digitale of elektronische component en die fysieke component bestaat dan vooral uit chemische processen, dna en achterhaalbare fysieke kenmerken zodat risico's helder in kaart kunnen worden gebracht. Met John Harris kunnen we ook gaan voor een verbetering en genetische manipulatie van het mensenras tot een perfecte mens., die geen privé gesukkel en getwijfel en getob of morele dilemma's meer kent.

Weg met ons Wetboek van strafrecht dat nog van individuele schuld uitgaat maar inmiddels opschuift van een dader naar een daadstrafrecht., Weg met de mensenrechten hup de prullebak in gewoon deleten. Entiteiten kunnen immers worden verwijderd als ze niet in het systeem passen..

Maar als we deze variant niet kiezen en nog lekker ouderwets geloven in de persoon zoals ik zelf doe humanisten doen dat dan ben ik ervoor om niet langer over privacy te spreken als een soort luxeproduct maar over diefstal en wel diefstal van persoonsgegevens en het recht op de beschikking over eigen lijf en leden, Een echt hollands koopmansargument: als we net zo om zouden gaan met bedrijfsgegevens als met persoonsgegevens zou onze economie die er toch al niet toegewild bij staat geheel en al instorten. Laten we persoonsgegevens dan ook eens analoog behandelen en risicoaansprakelijkheid instellen als er onzorgvuldig mee wordt ongegaan.

Dames en heren,

Zelf denken samen doen

Is het motto van het HV maar kan en mag ik nog zelf denken in dit tijdsgewricht en als ik mijn gedachten voorleg aan mijn vrienden of partner kan ik dan al verdacht zijn?

Stel dat ik "verkeerde" dwz volgens functionarissen in een ondoorzichtig systeem verkeerde gedachten heb of deel met anderen of verkeerde informatie, bv boeken leen en lees of via internet tot mij neem, ben ik dan verdacht kan ik worden opgepakt vastgezet?

In blok 1 gaan we dat nader onderzoeken met Bart Nooitgedagt, advocaat in de Hofstadzaak en uitermate ingevoerd in de rechtspraak.

En met Jit Peters hoogleraar staats en bestuursrecht in Amsterdam. Hij heeft een proefschrift geschreven over de vrijheid van meningsuiting en wij vragen ons met hem af of we ons zorgen moeten maken of niet.

In blok twee gaan we het over de persoonlijke ontwikkeling hebben.

Is persoonlijke ontwikkeling nodig mogelijk en of opportuun in een situatie waarin je van je geboorte af aan al wordt geëtiketteerd en gevolgd?

Waarom je zo gemakkelijk als kind al code rood kunt krijgen of als je katekwaad uithaalt je dna voor dertig jaar wordt opgeslagen?

Kunnen, mogen we nog fouten maken dwz fouten die onvergeeflijk zijn in de ogen van ja van wie eigenlijk? In hoeverre speelt het rechtssysteem daarbij nog een rol of wordt steeds meer aan de administratie overgelaten aan functionarissen?

En wat voor impact hebben deze ontwikkelingen op ons?

Groeien we toe naar een situatie van een totalitair staatssysteem waarin vrije nieuwsgaring niet meer mogelijk is laat staan vrije individuele ontplooiing?

We praten hierover met Frans Koenraadt forensisch psycholoog die zich heeft gespecialiseerd in zgn grensgevallen.

Met Kathalijne Buitenweg, europarlementariër en met Rop Gonggrijp, hacker activist en zeer betrokken bij het onderwerp van vandaag.

En tenslotte eindigen we met de vraag of artikel 1 van het wetboek van Strafrecht niet moet worden vervangen door het omgekeerde oftewel: zijn we inmiddels niet allemaal bij voorbaat verdacht tenzij het tegendeel is bewezen?

We doen dat met Auke van Dijk, adviseur van hoofdcommissaris Welten van de politie hier in Amsterdam en met Bart de Koning journalist en auteur van het boek: Alles onder controle.

j